

Oponentský posudek na rigorózní práci Mgr. Jany Havlákové „Problematika omisivních deliktů v trestním právu“

Rigorózní práce Mgr. Jany Havlákové o rozsahu 102 stran textu je zpracována na tradiční a velmi obtížné juristické téma omisivních deliktů. Vzhledem k rozsahu a hloubce této problematiky považují badání v této oblasti za velmi potřebné a aktuální. Ačkoliv autorka jako jeden z přínosů práce označuje poučení mj. i laické veřejnosti (str. 110), rigorózní práce z oboru trestního práva má sloužit především k hlubšímu poznání trestněprávních institutů, tedy poznání v oblasti práva. Nutno říci, že práce přináší poměrně podrobný výklad zvolené problematiky, z tohoto pohledu byl cíl rigorózní práce naplněn.

Práce je logicky členěna do šesti kapitol včetně úvodu a závěru. Autorka správně začíná obecným výkladem o omisivních deliktech a pokračuje výkladem jednotlivých vybraných trestných činů. Až poté následuje část komparativní, na kterou navazuje část hledající pohled *de lege ferenda*. Rigorózní práce obsahuje také anglicky a česky psaný abstrakt a klíčová slova, seznam literatury a anglické resumé. Z hlediska formálního je práce na velmi dobré úrovni, a to jak po stránce jazykové, tak po stránce logicko-systematické. Autorka použila odpovídající množství literárních pramenů, a to nejen současných (aktuálních), ale i historických a zahraničních. Drobnou výtkou je, že u některých publikací nepracuje s nejnovějšími vydáními dotyčných pramenů. S prameny rigorozantka pracuje v souladu s etickými požadavky na kvalifikační práce.

V kapitole první (Úvod) autorka správně uvádí, že problematika omisivních deliktů zasluhuje v české nauce větší pozornost. Zároveň zde představuje strukturu své práce.

Druhá kapitola (Historický vývoj omisivních deliktů) se na svém počátku velmi útržkovitě věnuje určitým historickým aspektům omisivních deliktů (podkapitola „K historickým důvodům vývoje trestnosti opomenutí“). Vzhledem k charakteru kapitoly, která není seriózním rozbořením historického vývoje (a už vůbec ne důvodů trestání opomenutí), bych ocenil větší nápaditost a větší množství citací historických zajímavostí (např. z římského práva), jež by mohly sloužit v dnešní době alespoň jako inspirace. Další podkapitoly v kapitole druhé již mají vyšší kvalitu.

Třetí kapitola (Současná právní úprava omisivních deliktů) představuje ucelený výklad k problematice omisivních deliktů, a to jak obecně, tak ve vztahu k vybraným trestným činům. Nutno říci, že kapitola (a vlastně převážná část textu práce) je napsána

„komentářovým“ způsobem, což se odráží v přehlednosti textu. Základní učebnicová a komentářová literatura je rovněž hlavním zdrojem práce. Velmi se mi však líbí preciznost a hloubka zpracování. Je zapotřebí také konstatovat, že závěry autorky jsou právně korektní a zcela konzistentní. Z hlediska obsahu třetí kapitoly mám pouze dvě výtky. První směřuje k absenci podrobnějšího pojednání o velmi zajímavé a v doktríně sporné otázce ohledně místa spáchání omisivního trestného činu. Autorka, ačkoli na str. 21 správně řadí mezi fakultativní znaky objektivní stránky i místo činu, zmiňuje se podle mého názoru o této problematice pouze jedenkrát, a to v souvislosti s trestným činem zanedbání povinné výživy podle § 196 trestního zákoníku (na str. 59). Druhá výtka se vztahuje k výkladu trestného činu, který má povahu tzv. nepravého omisivního deliktu, a sice trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 trestního zákoníku. V rámci tohoto výkladu jsou opomenuty četné důležité (teoreticky i prakticky zajímavé) aspekty, např. problematika účinné lítosti, problematika souběžného ukládání daňových a trestních sankcí ve vztahu k principu *ne bis in idem*. Rigorozantka také (nejedná-li se o překlep) dostatečným způsobem nerozlišuje otázku protiprávnosti z hlediska celého právního řádu a trestnosti jednání, které je zkrácením daně (viz poslední věta druhého odstavce na str. 39). Autorka se jen letmo dotýká otázky vlivu okolnosti, že příjem z činnosti pochází z činnosti jinak zakázané, a zda lze zdaňovat příjmy z trestné činnosti (poslední věta na str. 41).

Čtvrtá kapitola (Srovnání české právní úpravy se zahraničím) začíná úpravou omisivních deliktů ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska. V této části obsah kapitoly neodpovídá zcela jejímu názvu, neboť o nějaké srovnání s českou právní úpravou se zde autorka ani nepokouší, což ostatně dokládá i ve shrnutí kapitoly 4 (v podkapitole 4.3.). Uvedená podkapitola však obsahuje poměrně zajímavé informace. Určité náznaky komparace jsou již v podkapitole 4.2., která se věnuje úpravě omisivních deliktů v německé právní úpravě. Rigorozantka se podrobně věnuje postavení tzv. garanta, ačkoli zde čerpá zejména z literatury české.

Kapitola pátá (Úvahy de lege ferenda) vychází ze dvou již publikovaných článků autorů Kučery a Říhy, kteří se problematikou omisivních deliktů již zabývali. U této kapitoly oceňuji precizní popis k prezentovaným názorům, avšak kromě rozboru problematiky upravené v § 112 trestního zákoníku postrádám podrobnější návrhy na zlepšení současné české právní úpravy.

V kapitole šesté (Závěr) autorka výstižně shrnuje shromážděné poznatky.

Velmi oceňuji, že si autorka vybrala právě téma omisivních deliktů, které je zajímavé jak z hlediska teoretického, tak z hlediska praktického. U této oblasti se také zřetelně ukazuje, nakolik zásadní může být význam nauky v trestněprávní praxi. Náročnost tématu předkládané rigorózní práce je navíc umocněna tím, že rigorozantka si dala za cíl pojednat o dvou zahraničních právních úpravách trestní odpovědnosti za omisivní trestné činy, přičemž jedna z těchto úprav je z oblasti anglo-americké právní kultury.

Závěrem uvádím, že rigorózní práce Mgr. Jany Havlákové je kvalitním zpracováním zvoleného tématu a splňuje předpoklady k úspěšné obhajobě. Autorka prokázala přehled v problematice omisivních deliktů a schopnost soustavné a systematické práce.

Při ústní obhajobě doporučuji zaměřit se na následující otázku: Jaký je přístup judikatury k problematice určení místa činu u omisivních deliktů?

V Praze dne 2. června 2017

JUDr. Vladimír Pelc, Ph.D.